

vondst nogmaals bevestigd. In het onderzochte gebied komt de Beekoeverlibel voor langs het deel van de Renkumse beek dat door min of meer schrale weilanden met een natuurfunctie loopt. De beekzijden zijn hier dichtgegroeid met Grote egelskop en Groot moerasscherm en tussen deze vegetatie komt Klimopwaterranonkel (“kwetsbaar” op de Rode Lijst) plaatselijk veel voor. De middenstroom met glashelder water van ca. 50 tot 100 cm breed is onbegroeid. Daar bestaat de bodem uit fijn en grof zand, plaatselijk afgedekt met een dun sliblaagje. Deze vindplaats voldoet volledig aan algemene beschrijvingen van de habitat: ondiep helder stromend water in combinatie met een ontwikkelde oeverbegroeiing.

Er zijn ook nog 19 andere libellensoorten waargenomen, waaronder Glassnijder (*Brachytron pratense* – ook een Rode Lijstsoort) en Koraaljuffer (*Ceriagrion tenellum*) (DE JONG ET AL. 2008; DE JONG & FORTUIN 2009). Deze laatste soort is in Nederland normaliter te vinden bij min of meer mesotrofe stilstaande wateren. Het voorkomen in ondiepe stromende beekjes is een uitzonderlijke situatie voor Nederland, maar wel allom bekend uit Midden- en Zuid-Europa.

De aanwezigheid van de twee Rode Lijstsoorten – de Beekoeverlibel en de Glassnijder – geeft aan dat het beheer van de beek (ten dele) toegespitst zou kunnen worden op libellen. Met name voor de kwetsbare larven is dit belangrijk; van beide soorten leven die tussen de (wortels van) waterplanten. De larven van de Beekoeverlibel overwinteren zelfs twee jaar. Het is dus van belang dat bij het schonen de oever- en onderwatervegetatie niet geheel verwijderd wordt en dat jaarlijks grote delen ongemoeid worden gelaten. Een gefaseerde en cyclische werkwijze, waarbij bijvoorbeeld per jaar slechts een derde van de vegetatie verwijderd wordt, lijkt het meest voordelig. Elk jaar moet dan een andere gedeelte van de oever onder handen worden genomen. Deze vorm van beheer is overigens niet uitsluitend bevorderlijk voor libellen, maar voor de gehele waterfauna.

Gezien de uiterlijke eigenschappen van andere delen van de Renkumse beek en de natuurontwikkeling die hier plaats vindt, zou het niet onlogisch zijn als de Beekoeverlibel hier in de loop der jaren een flinke populatie kan gaan opbouwen. Uitbreiding naar de dichtbij gelegen en op het oog geschikte Heelsumse beek behoort ons inziens ook absoluut tot de mogelijkheden.

Literatuur

- BOUWMAN, J.H., V.J. KALKMAN, G. ABBINGH, E.P. DE BOER, R.P.C. GERAEDS, D. GROENENDIJK, R.KETELAAR, R. MANGER & T. TERMAAT, 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron* 11(2):103-198.
- JONG, TH. DE, J. VAN GOOSWILLIGEN & M. GEERINK, 2008. Waterparels van Waterschap Vallei & Eem. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg.
- JONG, TH. DE & R. FORTUIN, 2009. Natuurtoets Oostereng / Renkumse beek. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg.

Theo de Jong & Jinze Noordijk
Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V., info@bureau-iridis.nl

Eco-snack of fauna-ongelukje?

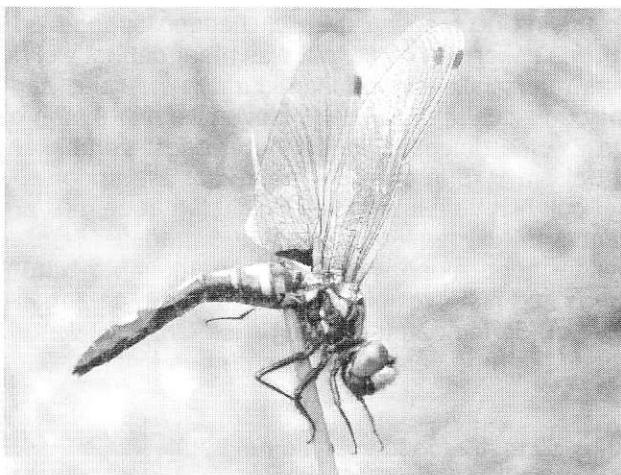
Nu het zomerseizoen voor de deur staat, wordt het natuurlijk langzaam tijd om de barbecue uit het schuurtje te halen. Dit deed mij na het vinden van enkele oude foto's weer denken aan een merkwaardig fenomeen dat ik een paar jaar geleden met verbazing aanschouwde: libel op spies. Ik wil vooral de horror-liefhebbers onder de NVL-leden deelgenoot maken van dit bizarre fenomeen. Voor zwakke magen: lees niet verder, jullie zijn gewaarschuwd!

Begin mei 2006 waren we met een groep JNM'ers op meivakantie-kamp bij Winterswijk. We liepen langs de damwanden in de zuidwest-hoek van het Vragenderveen. Drie jaar daarvoor hadden we met dezelfde groep een nieuwe populatie van de hoogveenglanslibel ontdekt, dus de verwachtingen waren weer hooggespannen voor dit kamp in de Achterhoek. Aangekomen in het veengebied besloten we de damwanden, aangebracht om het waterpeil hoog te houden en zodoende hoogveenherstel te bevorderen, te volgen. Het was nog behoorlijk koud, maar tegen de damwand slopen al een hoop libellen uit. Met name Noordse witsnuitlibel (*Leucorrhinia rubicunda*) waren in grote aantallen aanwezig.

Tijdens de wandeling kwamen we verschillende jonge, uithardende noordse witsnuiten tegen in pitruspollen. Op één polletje was echter iets merkwaardigs gebeurd:

Het gespietste exemplaar was nog duidelijk jong, maar leek vrijwel volledig uitgehard. Vermoedelijk is dit beestje, tijdens het uitsluipen, bovenop de pitrus stengel beland toen het nog week was aan de buitenkant. Vervolgens, met blijkbaar te weinig kracht om zichzelf snel te bevrijden, moet het dier over de punt gezakt zijn om alsnog uit te harden. Dan deden z'n voorzichtiger collega's, die rustig op de damwand hingen of lager in de pitruspollen, het toch beter...

Matthijs Courbois

Red. Heb je zelf ooit een opvallende waarneming gedaan over gedrag of een andere bijzonderheid bij libellen, stuur ze dan naar de redactie. Het maakt niet uit dat de opvallende waarneming enige jaren oud is.

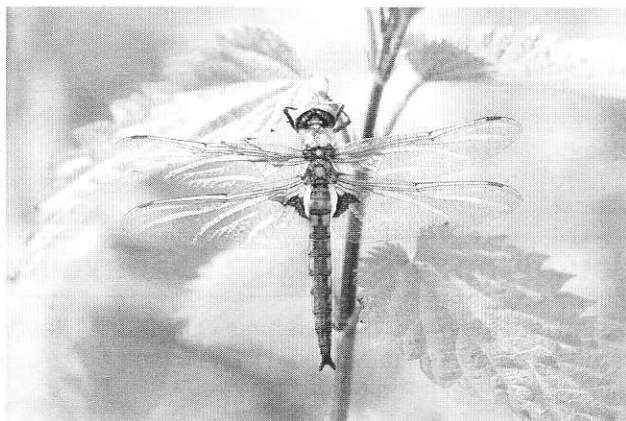
Excursie naar de tweevlek in Noord-Frankrijk

De tweevlek (*Epitheca bimaculata*) is een wat geheimzinnige soort. Honderdtwintig jaar geleden werd de soort nog in Nederland gezien. Nu wordt er op de terugkeer van de soort gehoopt en deze wordt toch ook wel een keer verwacht. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de soort nog niet echt oprukt in België. De soort behoort tot de familie van de glanslibellen (*Corduliidae*) maar heeft op het eerste gezicht meer weg van de Korenbouten (*Libellulidae*) zoals Viervlek (*Libellula quadrimaculata*) en Bruine korenbout (*Libellula fulva*). De Tweevlek mist echter de voor Korenbouten kenmerkende basisvlek in de (voor)vleugels en is bovendien duidelijk groter.

Om alvast beter kennis te maken met de soort ontstond het idee om een bekende vliegplaats van de soort in Noord-Frankrijk (nabij Trélon) te bezoeken. Na wat heen en weer gemaaild te hebben over de mogelijkheden die er waren om de vliegplek te bezoeken ontstond het plan om een gepland bezoek uit te breiden tot een excursie in NVL-verband.

Bij de uitsluippiek rond 10 mei kan de soort uitsluitend en hangend worden aangetroffen en is deze soms in grote getale aanwezig. Van de plaatselijke Franse werkgroep begrepen wij dat er soms tot wel 300 exemplaren zijn gezien en er uiteindelijk een paar duizend larvenhuidjes verzameld konden worden. Bekend is echter ook dat de soort kort na uitsluipen wegvliegt en het na een 'piekweek' al erg lastig is de soort aan te treffen. De excursiedatum moest daarom zorgvuldig gekozen worden. Uiteindelijk viel de keuze op 9 mei, de piek lag de afgelopen jaren steeds rond 10 mei.

Omdat het voor de meeste Nederlanders toch tussen de 3 en 4 uur rijden is, besloot Jo Hermans op 8 mei alvast een voorverkenning te doen. Samen met Theo Muisse, Hugo van der Slot en Eus van der Burg hebben zij de hele dag gezocht en vonden uiteindelijk in de loop van de middag één exemplaar. Dit was toch niet helemaal wat we hoopten. De weersvoorspellingen voor de 9e leken echter niet zo heel erg slecht. 17 graden en geen regen, het zou toch moeten lukken... We besloten de excursie door te zetten.

Tweevlek (*Epitheca bimaculata*) Foto: J. Hermans